

1. Visie van gemeente Kortenberg

Verskillende processen zorgen ervoor dat de bijen het hard te verduren krijgen in heel Europa: het gebruik van pesticiden, de verstedelijking, intensieve landbouw van een beperkt aantal gewassen, klimaatverandering, de invasie van de Aziatische hoornaar, het verdwijnen van de open ruimte en verschillende ziektes en parasieten hebben allen een nefaste invloed op het bijenbestand. Dit is in Europa zo, maar ook in België is dit het geval: tijdens de periode van 2012-2013 kende België de grootste honingbijensterfte van de EU. Deze kleine diertjes zijn van levensbelang omdat het ongelooflijk goede bestuivers zijn. Gezien meer dan 70% van de gewassoorten voor menselijke consumptie in sterke mate afhankelijk zijn van bestuiving door o.a. bijen kan men stellen dat dit proces van levensbelang is voor onze voedselvoorziening; maar even goed voor de biodiversiteit en de economie!

Redenen genoeg voor het college van burgemeester en schepenen van Kortenberg om in 2018 het charter van de Koninklijke Imkerbond 'bij-vriendelijke gemeente' te onderschrijven. Hiermee engageert de gemeente zich om een overkoepelend verhaal met een bijhorend actieplan te ontwikkelen, in samenwerking met een lokale bijenwerkgroep en met medewerking van Interleuven. Het ondertekenen van het charter en de opmaak van deze bijhorende visienota zijn eerste stappen in dit proces. In 2019 werkte de bijenwerkgroep van Kortenberg een actieplan uit met een voorstel voor het gemeentebestuur met betrekking tot de langetermijnvisie, gekoppeld aan concrete maatregelen in Kortenberg. Daarna volgt de implementatie van het actieplan en wordt het tijdens de daaropvolgende jaren continu geëvalueerd en bijgestuurd, onder impuls van de bijenwerkgroep.

Door de ondertekening van het charter van de Koninklijke Imkerbond engageert de gemeente Kortenberg zich om een actieplan op te maken waarbij verschillende partners zich gezamenlijk zullen inzetten om de bijenpopulaties op het eigen grondgebied zo goed mogelijk te beschermen en te versterken. Het actieplan moet bijdragen tot een meer insectenvriendelijke gemeente. Hierbij wil de gemeente een voorbeeldrol op zich nemen door zelf acties op te zetten die de bijen ten goede komen. Daarnaast wil ze ook andere doelgroepen inspireren en ondersteunen om maatregelen uit te werken. De gemeente laat zich bijstaan door lokale bijendeskundigen en bijenliefhebbers die zich organiseren in een bijenwerkgroep. Hierdoor wordt de nodige ervaring en capaciteit gebundeld. De werkgroep wordt nauw betrokken doorheen het hele traject, zowel bij het ontwerpen van het actieplan als de implementatie ervan. Bovendien moet dit bijenplan ook aanleiding geven tot nieuwe samenwerkingsverbanden tussen de gemeente en andere verenigingen en aandacht hebben voor verschillende doelgroepen in de gemeente zodat uiteindelijk een breed en gedragen actieplan wordt bekomen.

Het actieplan zal acties en maatregelen voorstellen op zowel openbaar als op privé-domein. Deze bieden immers heel wat opportuniteiten om de bijenpopulatie te versterken en de acties zullen zich dus ook toespitsen op elk van deze domeinen. De verantwoordelijkheid ligt met andere woorden deels bij het lokale bestuur om hun domein bijenvriendelijk in te richten maar privépersonen hebben evenzeer de sleutels in handen om tot een bijenvriendelijke gemeente te komen.

Het bijenactieplan zal aandacht hebben voor verschillende doelgroepen: inwoners van de gemeente, de lokale imkers, de gemeentelijke technische dienst, de lokale milieuverenigingen en -afdelingen, de landbouwers uit de regio, de bedrijven, bedrijventerreinbeheerders en de scholen.

Wanneer er over bijen wordt gesproken binnen dit bijenactieplan, zal er steeds een onderscheid gemaakt worden tussen de sociale bijen, waar de honingbij toe behoort, en de solitaire bijen. Zowel solitaire als sociale bijen hebben een eigen aanpak nodig om beschermd te worden en dragen op hun eigen manier bij tot het bestuivingsproces. Door de verschillen tussen beide types bijen (solitaire en sociale) is het belangrijk om een bijenactieplan te schrijven met maatregelen die zich specifiek richten op de ene of de andere soort.

De acties moeten leiden tot zowel meer voedings- als meer nestgelegenheden voor de bijen. Zo zullen er inspanningen zijn om meer drachtplanten en waardplanten te voorzien; waarbij een goede spreiding wordt beoogd zowel over het grondgebied van de gemeente als doorheen de seizoenen. Naast nestplaatsen voor zowel honingbijen als solitaire bijen zal er ook aandacht zijn voor de nodige drinkplaatsen. Hierbij is het belangrijk rekening te houden met de noden van de verschillende specifieke bijen zodat ze voldoende voedsel en nestgelegenheden vinden het hele jaar door, in de hele gemeente. Het actieplan zal zowel structurele als plaats specifieke maatregelen bevatten.

Het bijenactieplan geeft de nodige aandacht aan de oprukkende uitheemse predator van de bijenpopulaties: de Aziatische hoornaar. In tegenstelling tot zijn Europese soortgenoot heeft de Aziatische hoornaar geen natuurlijke vijanden. Hij jaagt in groep op onze inheemse honingbijen, wilde bijen en andere natuurlijke bestuivers. Onze honingbij beschikt over een uitstekend verdedigingsmechanisme. Er zijn maar weinig dieren die de angel van de bij kunnen trotseren. Het aantal natuurlijke predatoren is dan ook beperkt. Slechts een paar dieren hebben zich gespecialiseerd in het eten van de honingbij en de Aziatische hoornaar is er één van. De Aziatische hoornaar is een wespensort uit China: de *Vespa Velutina* kwam in 2004 naar Frankrijk, en vestigde zich later ook in België en Nederland. De soort wordt gezien als een grote bedreiging vermits de bijen daar de Aziatische hoornaar in groep de bijenkolonies belegeren in tegenstelling tot de Europese hoornaar die individueel de bijen belaagd. Met veel moeite kunnen de bijen de Europese hoornaar doden doch dit is extreem moeilijk door de georganiseerde jachtstrategie van de Aziatische hoornaar waarbij de bijen nog geen verdedigingsstrategie hebben ontwikkeld in tegenstelling tot de Aziatische honingbijen (door de binnendringende hoornaars massaal te bestormen en te verstikken).

De gemeente zal haar inwoners sensibiliseren om de aanwezigheid van de Aziatische hoornaar te melden bij en beroep te doen op het gespecialiseerde team van brandweerzone Vlaams-Brabant West dat zich toespitst op het opsporen en vernietigen van de Aziatische hoornaar. Deze werkwijze moet de invasie van de Aziatische hoornaar vertragen.

Naast de concrete realisaties op het terrein heeft het actieplan ook een duidelijk communicatielukkig waarbij sensibilisering rond de bijenthematiek erg belangrijk is. De communicatiestrategie gaat echter nog verder en ambieert eveneens om de verschillende doelgroepen te activeren om maatregelen uit te werken die het bijenbestand op het

grondgebied van de gemeente en daarbuiten ten goede zal komen. De communicatie zal zo goed mogelijk op maat van de verschillende actoren worden opgemaakt en via een breed spectrum aan communicatiekanalen verlopen.

Ten slotte zal er ook ingezet worden op kennisopbouw rond het bijenbestand in Kortenberg en hoe dit evolueert aan de hand van de concrete maatregelen die binnen het kader van het actieplan worden uitgerold. Hoewel kennisopbouw erg belangrijk is om de impact van het actieplan exact te kunnen inschatten, zal er voor een pragmatische aanpak worden gekozen zodat er reeds op korte termijn acties en maatregelen opgestart kunnen worden. De bestaande kennis wordt als startpunt genomen en kan doorheen het traject verder uitgebouwd worden.

2. Charter 'Bijenvriendelijke gemeente'

Het Charter werd opgemaakt door de Koninklijke Vlaamse Imkersbond (KonVIB) en stelt een specifieke procedure op om als lokaal bestuur een bijenvriendelijke gemeente te worden.

Het charter 'bijenvriendelijke gemeente' heeft als doel om tot een concreet lokaal actieplan te komen. Dit actieplan moet opgesteld worden in samenwerking met o.a. de lokale imkervereniging, milieuverenigingen, ... De gemeente Kortenberg stelt deze werkgroep echter open voor alle geïnteresseerden om een zo breed mogelijk draagvlak te creëren. Het actieplan moet minstens voor elk van de drie thema's enkele maatregelen of acties bepalen. Deze thema's zijn (1) zorgen voor een stuifmeelrijke omgeving op alle openbare plaatsen, (2) sensibiliseren van de burger en (3) sensibiliseren van landbouw en industrie.

Het ondertekenen van het charter is de eerste stap in de procedure die vooropgesteld wordt door de KonVIB. De gemeente Kortenberg heeft dit charter ondertekend op 5 oktober 2018 en engageerde zich om verschillende acties rond bijen op te zetten, zowel op vlak van sensibilisering als op vlak van het creëren van een stuifmeelrijke omgeving. Van zodra een gemeente het charter heeft ondertekend en ad hoc enkele acties uitrolt, belandt de gemeente in de tweede fase van de procedure en zal de gemeente bestempeld worden als 'hier wordt gewerkt aan een bijenvriendelijke gemeente'.

In één van de daaropvolgende jaren moet, door samenwerking met de verschillende partners, een concreet lokaal actieplan ontstaan zodat het bijenvriendelijk beleid bestendig wordt binnen de gemeente. Het actieplan zal dienen als leidraad en bevat concrete doelstellingen en een niet-limitatieve lijst met concrete acties en maatregelen om die doelstellingen te behalen. Deze acties en maatregelen zullen geïmplementeerd worden doorheen de jaren en het actieplan zal bijgestuurd en aangevuld worden waar nodig. De gemeentelijke bijenwerkgroep neemt de leiding in dit hele proces, formuleert voorstellen aan het gemeentebestuur en zorgt mee voor de opvolging van het proces.

Van zodra dit actieplan ondertekend wordt door het college van burgemeester en schepenen mag de gemeente Kortenberg zich een 'bijenvriendelijke gemeente' noemen. Daarna begint het echte werk met de implementatie van de verschillende acties en maatregelen.

3. Doelstellingen, instrumenten en acties

De langetermijndoelstelling van dit hele traject is een florerend Kortenberg bekomen waar insecten en bijen goed gedijen. De eerste subdoelstelling is een stuifmeelrijke en insectenvriendelijke omgeving creëren. De tweede subdoelstelling is de sensibilisering en activering van verschillende doelgroepen in verband met biodiversiteit en de bijenthematiek.

Om deze doelstellingen te behalen worden twee 'instrumenten' ontwikkeld die voor alle acties en maatregelen als leidraad zullen dienen. Dit zijn achtereenvolgens de bijenvriendelijke catalogus voor de technische dienst en de inventaris van gemeentelijke gronden. De acties en maatregelen zullen bovendien ontworpen en uitgerold worden in nauwe samenwerking met de bijenwerkgroep.

a. Instrumenten

In dit voortraject worden twee 'instrumenten' ontwikkeld die voor alle andere acties als leidraad zullen dienen. Dit zijn achtereenvolgens een **inventaris van potentiële publieke gronden** voor insecten- en bijenvriendelijke en een **gemeentelijke bijenvriendelijke catalogus** waarmee de technische dienst aan de slag kan gaan bij nieuwe aanplantingen e.d.

Een eerste instrument dat ontwikkeld zal worden door de gemeentelijke administratie is een **inventaris van potentiële publieke gronden** voor insecten- en bijenvriendelijke maatregelen. Het initiatief voor deze inventaris ligt bij de gemeente maar kan eventueel aangevuld worden met informatie over privé-eigendom (denk aan bedrijven, voortuinen, restpercelen, enzovoort waar de eigenaar heeft aangegeven om deze ter beschikking te willen stellen voor bijenvriendelijke maatregelen) indien er zich mogelijkheden voordoen. De inventaris zal vertrekken vanuit de GIS-info waarover de gemeente beschikt maar kan projectmatig groeien. Het zal de opportuniteiten in kaart brengen op het gemeentelijk grondgebied door zones te identificeren die in aanmerking komen voor bijenvriendelijke maatregelen. Op termijn kunnen de imkers deze kaart ook vrijwillig aanvullen met alle locaties waar bijenkasten staan en hoeveel kasten er precies staan.

Het tweede instrument dat ontwikkeld wordt in het kader van het actieplan is een **gemeentelijke bijenvriendelijke catalogus** voor aanplantingen en nestgelegenheden. Deze catalogus bevat een lijst van drachtplanten die in aanmerking komen voor aanplantingen op Kortenberg's grondgebied en geven o.a. meer info over het geschikte type bodem, beheer en beeldklasse. Bij de inrichting van het publiek domein zal deze catalogus als leidraad dienen voor de technische dienst om afhankelijk van locatie een geschikte bijenvriendelijke aanplanting te kiezen. Waar mogelijk kunnen er ook bijenvriendelijke nestgelegenheden voorzien worden. Bij de keuze wordt ook rekening gehouden met de geografische spreiding en spreiding doorheen het jaar van de bloeiperiode zodat er over het hele grondgebied, het hele jaar lang voldoende voedsel- en nestgelegenheden zijn voor bijen en insecten. Dit instrument moet laagdrempelig zijn, up-to-date gehouden worden en makkelijk toepasbaar voor de technische dienst. Aspecten van planten die relevant zijn voor de technische dienst worden eveneens besproken (bv. voorbehandeling van grond, onderhoud, beheer, groei, aanleg, ...). Er wordt ook speciale aandacht gegeven aan aanplantingen voor zeldzame soorten die op Kortenberg's grondgebied voorkomen, zoals o.a. beemdkroon voor de Knautiabij.

b. Doelstellingen met acties

Doelstelling 1. Stuifmeelrijke en insectenvriendelijke omgeving creëren

Actie 1 Bestaande gemeentelijke werking bijenvriendelijk omvormen

Verantwoordelijke: Gemeentelijke milieu- / technische dienst

Partners: bijenwerkgroep

Indicator: inventaris (jaarlijks updaten) + aantal locaties met bijenvriendelijke aanplantingen/nestgelegenheden

Het zwaartepunt van het actieplan ligt binnen deze (overkoepelende) actie. Met deze actie beoogt de gemeente om bij de aanleg en het beheer van het openbaar domein aandacht te hebben voor een bijenvriendelijke inrichting. Op basis van de inventaris worden locaties geïdentificeerd met potentiële

- stuifmeelgelegenheden zoals o.a.
  - ronde punten (met lage verkeersdruk)
  - kerkhof
  - nieuwe bosaanplantingen
- nestgelegenheden zoals o.a.
  - bijenkast plaatsen (in overleg met lokale imkersbond)
  - insectenhotel plaatsen

De technische dienst legt vast welke locaties ze prioritair zullen aanpakken en bepaalt welke stuifmeel- en nestmaatregelen de meest geschikte zijn (op basis van de catalogus) op vlak van onder meer de bodem, schaduw, gewenst beeld en beheer. De bijenwerkgroep kan ook zelf voorstellen formuleren in verband met opportuniteiten op Kortenbergs grondgebied. De technische diensten kunnen ook nagaan als er voldoende bloeiers zijn over het hele grondgebied van maart tot oktober (brede bloeiboog).

Actie 2 Bloemenzaadzakjes verdelen

Verantwoordelijke: gemeentelijke dienst omgeving/duurzaamheidsambtenaar

Partners: Provincie Vlaams-Brabant

Indicator: aantal bloemenzaadzakjes

Jaarlijks koopt de gemeente bloemenzaadzakjes aan bij de Provincie Vlaams-Brabant die nadien gratis verdeeld worden onder de inwoners. Hierbij zal extra aandacht gaan naar de richtlijnen om de zaden in te zaaien aangezien dit in het verleden een rem op het succes is gebleken. Er kunnen ook pakketten van bloemenzaadzakjes aangeboden worden aan specifieke doelgroepen (landbouwers, scholen, jongerenorganisaties, natuurorganisaties, e.d.).

Actie 3 Kapvergunning met bijenvriendelijke heraanplant

Verantwoordelijke: gemeentelijke dienst omgeving

Partners: ANB

Indicator: aantal afgeleverde bijenvriendelijke vergunningen

Bij kapvergunningen die aangevraagd worden bij de gemeente zal er bij de voorwaarden specifieke aandacht zijn dat de heraanplant die al dan niet opgelegd wordt een streekeigen en bijenvriendelijke soort is (op basis van de bijenvriendelijke catalogus die de bijenwerkgroep heeft opgemaakt).

Actie 4 Bijenvriendelijke schoolterreinen (RLD)

Verantwoordelijke: gemeentelijke dienst omgeving (duurzaamheidsambtenaar)

Partners: Regionaal Landschap Dijleland

Indicator: aantal scholen bereikt / aantal m² groeninrichtingen

In samenwerking met het Regionaal Landschap Dijleland zullen de scholen uitgenodigd worden om stuifmeel- en nestgelegenheden te onderzoeken en aan te leggen in en rond de school. Ontharding en vergroening van het schoolterrein zijn hierbij van groot belang. Voor effectieve aanplantingen kan de provinciale subsidie aangevraagd worden om de kosten deels te dekken.

Actie 5 "Bij-zondere" voorwaarden in omgevingsvergunning

Verantwoordelijke: gemeentelijke dienst omgeving

Partners: /

Indicator: aantal aanplantingen/vergunningen volgens dit principe gerealiseerd

Bij het vergunnen van (grotere) bouwprojecten zal de gemeente in de bijzondere voorwaarden opleggen dat de aanplantingen streekeigen en bijenvriendelijk moeten zijn, op basis van de bijenvriendelijke catalogus.

Actie 6 Bermbeheerplan opmaken

Verantwoordelijke: gemeentelijke technische dienst

Partners: ontwerpbureau, werkgroep bermbeheerplan

Indicator: opmaak van een beheerplan

Om de ecologische rol van bermen zo goed mogelijk tot uiting te laten komen, zal de gemeente Kortenberg haar bermbeheerplan omvormen tot een bijenvriendelijk bermbeheerplan. De bermen worden verschaald om zo veel mogelijk verschillende plantensoorten de opportuniteit te geven om zich te ontwikkelen. Er wordt ook qua timing en beheermethoden rekening gehouden met de meest geschikte regeling. De gemeente Kortenberg zal in samenwerking met een extern bureau het bermbeheerplan evalueren en actualiseren en zal maximaal rekening proberen houden met goede praktijken voor bijen en biodiversiteit. In het kader van het bermbeheerplan zal er ook in beperkte mate geïnventariseerd worden. Hierbij zal het extern

bureau eveneens aandacht hebben voor zeldzame soorten die voorkomen op het grondgebied van Kortenberg (zoals o.a. de knautiabij).

Actie 7 Wedstrijd 'Groene Gevels'

Verantwoordelijke: gemeentelijke dienst omgeving (duurzaamheidsambtenaar)

Partners: EcoWerf

Indicator: aantal deelnemers

Met deze wedstrijd wil het gemeentebestuur van Kortenberg haar inwoners stimuleren om het straatbeeld te verfraaien door gevels en voortuinen te beplanten met bloemen en planten. Op die manier wenst zij bij te dragen aan het vergroten van de biodiversiteit en wordt een grotere variatie aan fauna en flora gecreëerd door in te zetten op insecten- en diervriendelijke natuur en autochtone en inheemse beplanting. De deelnemers krijgen een gratis compostzak van EcoWerf en gaan zelf aan de slag in hun voor- en/of geveltuin. Een professionele jury beoordeelt de verschillende inzendingen en de winnaars worden beloond met een prijs.

Actie 8 Kerkhovenplan

Verantwoordelijke: Wegen en Groen

Partners: extern ontwerpbureau, IGO

Indicator: toenemende biodiversiteit

ACT-3.1.2 uit het meerjarenplan behelst het Pesticidevrij heraanleggen en onderhouden van kerkhoven.

De opmaak van een visieplan pesticidenvrij (her)aanleggen van pleinen, kerkhoven en verkeersinfrastructuur dient te gebeuren conform de leidraad van de Vlaamse Milieu Maatschappij.

- Gericht alternatief onkruidbeheer
- Beheersbare alternatieve onkruidbestrijding
- Vergroening kerkhoven
- Vergroening pleinen

De vergroening van de kerkhoven bestaat eruit dat niet-gekochte gronden worden ingezaaid en er bloemenperkjes worden aangeplant met bijenvriendelijke soorten. De dienst laat zich hiervoor waar nodig extern begeleiden.

Actie 9 Plant een geboorteboom

Verantwoordelijke: gemeentelijke dienst omgeving (duurzaamheidsambtenaar)

Partners: RLD via Behaag uw tuin

Indicator: Aantal kinderen voor wie een boom wordt geplant

Het gemeentebestuur wil de Kortenbergse inwoners stimuleren om bomen aan te planten in particuliere tuinen om zo het grondgebied van Kortenberg te vergroenen, CO₂ te reduceren, de luchtkwaliteit te verbeteren en de biodiversiteit te verhogen. Ouders van pasgeboren kinderen en adoptiekinderen kunnen een geboorteboom bestellen om te planten in hun eigen tuin. Voor

inwoners die niet over een eigen tuin beschikken, zal het gemeentebestuur jaarlijks in elke deelgemeente een geboorteboom voor al deze kinderen aanplanten. Het aanbod komt uit de jaarlijkse campagne Behaag uw tuin en voor de geboorteboomactie worden uitsluitend bijenvriendelijke bomen voorzien.

Actie 10 Plukweide bloemen en kleinfruit

Verantwoordelijke: gemeentelijke dienst omgeving

Partners: /

Indicator: toenemende biodiversiteit

In de meerjarenplanning van de gemeente Kortenberg werd de aanleg van een plukweide opgenomen als actie 3.1.4. Als locatie wordt het demoveld naast het recyclagepark in de Noodbosweg voorgesteld. Deze pluktuin moet een meerwaarde voor de biodiversiteit betekenen en in het bijzonder voor inheemse/streekeigen/bijenvriendelijke fauna en flora. Er zullen eveneens sierbloemen aangeplant worden en het terrein wordt pesticidevrij onderhouden. De gemeente Kortenberg zal het terrein aanleggen en de exploitatie zelf opnemen of faciliteren.

Doelstelling 2. Sensibilisering en activering van verschillende doelgroepen

Actie 11 Vorming 'Harmonisch Parkbeheer' op maat van de technische dienst

Verantwoordelijke: gemeentelijke dienst omgeving / milieumambtenaar

Partners: IGO / Interleuven

Doelgroep: gemeentelijke technische dienst

Indicator: aantal deelnemers van technische dienst

In samenwerking met Interleuven en IGO worden praktische demodagen georganiseerd voor de technische dienst rond de principes van harmonisch parkbeheer. De infodag wordt vormgegeven op maat van ploegbazen en arbeiders. Bovendien worden praktijkvoorbeelden bezocht waar deze principes en het pesticidevrij beheer reeds worden toegepast (bv. een pesticidevrij beheerd kerkhof in de regio). Deze vorming zal periodiek herhaald worden en de technische dienst van Kortenberg zal hier blijvend op inzetten.

Actie 12 Educatieve workshop rond bijen en biodiversiteit voor kleuters

Verantwoordelijke: gemeentelijke milieudienst

Partners: Djapo

Doelgroep: scholen (kleuters en peuters)

Indicator: aantal deelnemende kinderen

Tijdens deze workshops leren kleuters bij over natuur, de seizoenen, bloemen, bijen en hoe dit alles samenkomt in een samenhangende kringloop. Op een interactieve manier leren de oudsten bij over dit alles binnen een context van systeemdenken en verhalende educatie. De jongsten (peuterklas en eerste kleuterklas) gaan op een interactieve manier op zoek naar wat een bloem nodig heeft om te kunnen groeien en welke rol ze spelen in onze natuur. Jaarlijks wordt een

educatief aanbod gedaan aan de scholen van workshops waar ze uit kunnen kiezen en het thema biodiversiteit en bijen zal hier steeds aan bod komen.

Actie 13 Workshop 'bloemenbommen maken'

Verantwoordelijke: gemeentelijke dienst vrije tijd

Partners: gemeentelijke dienst omgeving / duurzaamheidsambtenaar

Doelgroep: jeugdbewegingen / scholen / ...

Indicator: aantal deelnemers

De gemeente voorziet materiaal voor een jeugdbeweging of school die hier een activiteit rond wil organiseren of kan in samenwerking met de bijenwerkgroep tijdens een kindvriendelijk evenement in Kortenberg een workshop organiseren. De kinderen leren over de bijen en hoe ze zelf kunnen helpen om de bijenpopulatie in stand te houden. Er wordt eveneens een beknopt draaiboek uitgeschreven waarmee de jeugdbewegingen en scholen e.d. zelf aan de slag kunnen.

Actie 14 Workshop 'bouw zelf een insectenhotel'

Verantwoordelijke: gemeentelijke dienst omgeving / duurzaamheidsambtenaar

Partners: Natuurpunt, RLD

Indicator: aantal deelnemers

De gemeente kan een workshop 'bouw zelf een insectenhotel' organiseren in samenwerking met de scholen of jeugdbewegingen of kan een workshop openstellen zodat alle inwoners van de gemeente zich kunnen inschrijven. Op die manier kunnen de mensen nadien zelf aan de slag met de opgedane kennis. Tijdens de workshop worden er planttips voor in de eigen tuin meegegeven en gaan de deelnemers onder professionele begeleiding aan de slag om een eigen bijenhotel te maken. Er wordt op gewezen dat naast het voorzien van de woonplaats, er ook voor voedsel gezorgd moet worden in de buurt.

Actie 15 Sensibiliseringsactie in het kader van 'de week van de bij'

Verantwoordelijke: gemeentelijke dienst omgeving / duurzaamheidsambtenaar

Partners: lokale imker(s), bijenwerkgroep, eventueel i.s.m. Velt of Natuurpunt

Indicator: aantal deelnemers

Ieder jaar zal de gemeente Kortenberg, met mogelijke samenwerking met bovenstaande partners, een sensibiliseringsactie organiseren die kadert binnen de campagne van 'week van de bij'. Deze actie kan op verschillende manieren worden opgevat: de gemeente organiseert bv. een uitstap naar één of meerdere voorbeeldtuinen in Kortenberg op vlak van biodiversiteit met praktische tips rond een pesticidevrij ontwerp en -onderhoud van de tuin voor particulieren. Er kunnen bv. in samenwerking met lokale imkers demo's rond honing slingeren, insectenhôtels of bijenkasten georganiseerd worden, en meer.

Actie 16 Informatieve artikelen en brochures rond bijenactieplan

Verantwoordelijke: gemeentelijke dienst omgeving / duurzaamheidsambtenaar

Partners: gemeentelijke communicatiedienst

Indicator: aantal artikelen

Voor de gemeentelijke communicatiekanalen (infokrant, digitale nieuwsbrief en zeker ook de sociale media zoals Facebook) worden er artikelen geschreven over de stand van zaken van het algemene plan en wordt er bericht over specifieke acties die worden georganiseerd. Er wordt ook geregeld benadrukt dat de inwoners zelf ideeën en acties kunnen voorstellen of zich mogen aansluiten bij de bijenwerkgroep. Er wordt eveneens stilgestaan bij de rol die particulieren kunnen spelen in het bijenvriendelijk verhaal; vooral met betrekking tot het gebruik van pesticiden in de eigen tuin.

Informatieve brochures over bijenvriendelijke thema's zullen ook in het gemeentehuis en op gemeentelijke evenementen verspreid worden en eveneens via het welkomstpakket van nieuwe inwoners. Zo krijgen burgers tips over maatregelen die ze zelf kunnen toepassen in de eigen tuin om de bijen te helpen.

Actie 17 Infoborden 'hier wordt gewerkt aan een bijenvriendelijk Kortenberg'

Verantwoordelijke: gemeentelijke dienst omgeving / duurzaamheidsambtenaar

Partners: gemeentelijke communicatiedienst / Interleuven

Indicator: Aantal borden / aantal verschillende locaties waar borden hebben gestaan

De gemeente stelt mobiele borden ter beschikking die geplaatst kunnen worden bij locaties waar gewerkt wordt aan een insecten/bijenvriendelijke omgeving. Hierbij wordt de nodige aandacht gegeven aan de gebruikte methodieken (bv. nieuwe beheertechnieken, het nut van de maatregel, wat de inwoners verder kunnen verwachten en hoe dit past binnen het bredere actieplan).

Actie 18 Gezamenlijke milieuadviesraad en landbouwraad rond bijenvriendelijke maatregelen

Verantwoordelijke: gemeentelijke dienst omgeving / milieu- en duurzaamheidsambtenaar

Partners: Milieuadviesraad, Landbouwadviesraad, Landelijke Gilde, VLM en imkers

Indicator: aantal deelnemers

Tijdens een gezamenlijke milieuadviesraad en landbouwadviesraad worden de opportuniteiten en uitdagingen voor een 'bijenvriendelijke landbouwsector' aangekaart (met toelichtingen van VLM, imkers en een lokale landbouwambassadeur). In samenwerking met de partners kunnen o.a. de verschillende subsidiemogelijkheden, agromilieumaatregelen en beheers-overeenkomsten besproken worden. Goede praktijken worden aangehaald, idealiter door een ervaren lokale landbouwer uit te nodigen om hierover te spreken. Verder gaat men ook dieper

in op regelgeving rond de raakvlakken van de landbouwsector en de bijenthematiek (o.a. rond gewasbeschermingsmiddelen).

Actie 19 Bijenvriendelijke fotowedstrijd

Verantwoordelijke: gemeentelijke dienst omgeving / duurzaamheidsambtenaar

Partners: bijenwerkgroep, gemeentelijke communicatiedienst

Indicator: aantal inzendingen

Jaarlijks wordt een fotowedstrijd georganiseerd rond 'bijenvriendelijke tuinen van Kortenberg'. De inwoners van Kortenberg kunnen tot en met september een foto doorsturen van hun bloemenweide of bijenvriendelijke tuin waarbij ze gebruik maken van het bloemenzaad dat de gemeente gratis verdeelt onder haar inwoners. De jury (gemeentelijke milieudienst) selecteert de winnaar(s) en die krijgt(/krijgen) een bijenhotel als prijs. In de infokrant wordt hierover bericht in het kader van de bredere aanpak van de gemeente Kortenberg rond bijen en biodiversiteit.

Actie 20 Bijenvriendelijke bedrijventerreinen

Verantwoordelijke: gemeentelijke dienst omgeving/ RLD/ Interleuven

Partners: uitbaters bedrijventerrein, bedrijven

Indicator: m² bijenvriendelijke ingericht terrein

In samenspraak met de bedrijven, RLD en Interleuven wordt bepaald wat de beste methode is om het bedrijventerrein om te vormen. Er kan bijvoorbeeld een raamcontract uitgeschreven worden waarop de bedrijven kunnen intekenen om een terreinbeheerder aan te stellen die volgens de principes van Harmonisch Parkbeheer werkt. Er kan bovendien een participatief traject opgestart worden in samenspraak met de bedrijventerreinbeheerder om de individuele bedrijven te betrekken in het ontwerp en het inplannen van bijenvriendelijke laanbomen of andere stuifmeelrijke aanplantingen en nestgelegenheden. De bedrijven worden aangeschreven met een brief en informatieve brochure om naar de interesse te polsen om een dergelijk traject op te starten. In dit schrijven is er ook reeds aandacht voor enkele *quickwins* waarmee de bedrijven op korte termijn aan de slag kunnen.